

**INFORMACE O VYDANÝCH PRÁVNÍCH
PŘEDPÍSECH, ČLÁNCÍCH A PUBLIKACÍCH**

SERIÁLOVĚ PUBLIKACE

STAVEBNÍ PRÁVO – Bulletin Číslo 1/2020 (výběr z obsahu)

Martin Zídek. **Vyvlastnění kulturní památky z titulu památkové péče – pohled přes plot**

Institut vyvlastnění podle zákona o státní památkové péči není v ČR využíván. Na příkladu ze Spolkové republiky Německo článek detailně rozebírá vyvlastnění kulturní památky zámku Reinhardsbrunn ve Svobodném státě Durynsko.

Karel Marek. **Právo stavby**

Historický exkurz a současná právní úprava věcného práva k věci cizí – práva stavby, které prolamuje římskoprávní zásadu superficies solo cedit. Právo stavby slouží stavebníkovi ke stavebnímu využití cizího pozemku, kdy se stavba na něm realizovaná nestává jeho součástí, ale stává se samostatnou nemovitou věcí.

Václav Orcígr. **Organizace Arnika vydala analýzu příčin zdržování správních řízení ve výstavbě**

Článek informuje o analýze příčin, které vedou k neúměrně dlouhému povolování výstavby v ČR a na základě získaných dat vybraného vzorku stavebních úřadů přináší doporučení, která mohou být využita v rámci připravované rekodifikace stavebního práva.

David Polášek. **Změny ve využití území bez terénních úprav**

Článek se zabývá nestavebními záměry, spočívajícími ve změně využití území, která má být realizována při absenci jakýchkoliv úprav terénu. Autor poukazuje na nedostatky platné a účinné právní úpravy, které ilustruje na konkrétním případě řešeného veřejným ochráncem práva.

Jiří Buryan. **Přezkum závazných stanovisek jako podkladů pro řízení podle stavebního zákona: nová ustanovení § 4 stavebního zákona dávají smysl**

Autor přináší argumenty k diskusi, jak mají být ustanovení stavebního zákona týkající se závazných stanovisek, zejména jejich přezkum, interpretována. Svá tvrzení autor opírá o relevantní výčet judikatury správních soudů i Ústavního soudu.

Karel Černín. **Jak legálně odstranit stavbu**

Autor se v článku věnuje aplikacím ustanovení stavebního zákona, která upravují právní pravidla pro odstranění stavby prováděné z vůle jejího vlastníka. Pozornost je věnována zejména výkladovým problémům, které v praxi vznikají, a na jejich správné řešení.

Pavel Půček. **To už nás zdravý selský rozum úplně opustil, nebo jest právní úprava opravdu natolik neuchopitelná?**

Autor kriticky rozebírá rozsudek Nejvyššího správního soudu, který se týká problematiky novelizací stavebního zákona a jejich přechodných ustanovení.

Libor Dvořák. **Nová odpadová legislativa je projednávána Parlamentem**

Článek seznamuje čtenáře s důvody přípravy klíčových zákonů v oblasti odpadové legislativy – zákona o odpadech a zákona o výrobcích s ukončenou životností, které jsou nyní projednávány Poslaneckou sněmovnou ČR.

Kateřina Vrbová. **Digitalizace stavebního řízení a územního plánování – potřebné novely zákonů schváleny**

Článek představuje připravované změny v legislativě upravující digitalizaci stavebního řízení a územního plánování.

Jan Štandera. **Snaha o prosazení zahrádkářského zákona nepolevuje**

Článek pojednává o historii zahrádkářské činnosti na našem území a přibližuje současné legislativní snahy o přijetí zákona o podpoře zahrádkářské činnosti (zahrádkářský zákon).

PRÁVNÍ PROSTOR ON-LINE

HOLCNEROVÁ, Jana – PRIELOŽNÝ, Milan **Rozsáhlá stavební činnost – možnosti a limity při umísťování záměru do stabilizovaného území**

Autoři se věnují výkladu pojmu „rozsáhlá stavební činnost“ v souvislosti s umísťováním záměrů do tzv. stabilizovaného území, jak je vymezeno územním plánem hl. m. Prahy.

MODERNÍ OBEC

Číslo 3/2020

ČERNÝ, Pavel – NEZHYBA, Jiří. **Které důležité změny pro obce přináší nový stavební zákon?**

Autoři shrnují některé aspekty návrhu nového stavebního zákona. Mj. se zabývají i integrací řízení o povolení stavby a spolu s tím i stavebních úřadů.

INFORMACE Z VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ SOUDŮ Z OBLASTI STAVEBNÍHO ŘÁDU

**Rozsudek Nejvyššího správního soudu
ze dne 18. 2. 2020 č. j. 10 As 275/2018-102**

ZÁVAZNÁ STANOVISKA; UMÍSTĚNÍ STAVBY

§ 149 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění
pozdějších předpisů
vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využí-
vání území, ve znění pozdějších předpisů

Rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2020
č. j. 10 As 275/2018-102 byla zamítnuta pro nedůvodnost ka-
sační stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne
7. 11. 2018, č. j. 11 A 4/2018-108. Z rozsudku vyplývá:

I. Vymezení věci

Dne 28. 7. 2015 byla u ÚMČ Praha 6, odbor výstavby (dále jen
„stavební úřad“), uplatněna žádost společnosti Y-R. (dále jen
„žadatel“), o vydání územního rozhodnutí o umístění stavby –
bytového domu na pozemcích parc. č. xx v katastrálním území D.
(dále jen „záměr“); tímto dnem bylo zahájeno řízení ve věci.
Stavební úřad rozhodl dne 4. 10. 2016 o umístění stavby. Proti
uvedenému rozhodnutí podali žalobci a) až d) (dále jen „žalob-
ci“) včetně dalších účastníků řízení odvolání, která žalovaný
ve výroku II. svého rozhodnutí zamítl a potvrdil rozhodnutí
stavebního úřadu (ve výroku I. žalovaný jako opožděně zamítl
odvolání Spolku P. B.). Na základě žádosti žalobců přezkoumal
nadřízený správní orgán v průběhu odvolacího řízení závazné
stanovisko ÚMČ Praha 6, odbor dopravy a životního prostředí,
ze dne 23. 11. 2015, č. j. MCP6 085854/2015. Nadřízený správ-
ní orgán dospěl k závěru, že závazné stanovisko ze dne 23. 11.
2015 vydal nepřislušný orgán, a proto jej zrušil.

Proti výroku II. rozhodnutí žalovaného brojili žalobci žalobou
u městského soudu, který napadené rozhodnutí zrušil a věc vrá-
til žalovanému k dalšímu řízení. Žaloba obsahovala celkem de-
vět žalobních bodů, osm z nich městský soud neshledal důvod-
nými, ztotožnil se pouze s žalobním bodem č. 9. V rámci tohoto
bodu žalobci namítli, že dopravní řešení záměru nesplňuje po-
žadavky právních předpisů, konkrétně čl. 9 odst. 1 a 2 vyhlášky
č. 26/1999 Sb. hl. m. Prahy, o obecných technických požadavcích
na výstavbu v hlavním městě Praze (dále jen „OTPP“). Zároveň
navrhli, aby městský soud podle § 75 odst. 2 s. ř. s. přezkou-
mal souhlasné závazné stanovisko Magistrátu hl. m. Prahy, od-
boru dopravních agend, ze dne 20. 4. 2015, č. j. MHMP ODA
664495/2015/ODA-04/Dů (dále jen „závazné stanovisko“), které
bylo podkladem pro posouzení dopravního řešení záměru; žalob-
ci jej považují za nezákonné, neboť bylo vydáno, přestože nebyl
v územním řízení prokázán soulad stavby s požadavky vyhlášky
č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území.
Městský soud oproti žalovanému dospěl k závěru, že závazné
stanovisko nebylo pro vydání územního rozhodnutí dostatečné,

jelikož nesplňuje požadavky kladené na odůvodnění správního
rozhodnutí. Městský soud závaznému stanovisku vytknul, že
bylo formulováno příliš obecně a především postrádá jakékoliv
odůvodnění, což jej činí nepřezkoumatelným pro nedostatek dů-
vodů. Jelikož je obsah závazného stanoviska podle § 149 odst. 1
správního řádu závazný pro výrokovou část rozhodnutí správní-
ho orgánu, trpí v důsledku toho nepřezkoumatelností i rozhod-
nutí žalovaného.

II. Kasační stížnost

Proti rozsudku městského soudu podala kasační stížnost osoba
zúčastněná na řízení, společnost R. D. (dále jen „stěžovatelka“).
Podle stěžovatelky je rozsudek městského soudu nepřezkouma-
telný, neboť městský soud nepřihlédl ke skutečnosti, že odů-
vodnění závazného stanoviska fakticky vyplývá z odůvodnění
projektové dokumentace a že bylo stavebnímu úřadu též do-
loženo rozhodnutí ÚMČ Praha 6, odboru dopravy a životního
prostředí, oddělení správních činností, jako silničního správního
úřadu, o povolení připojení záměru na místní komunikaci III.
třídy (dále jen „povolení“), které závazné stanovisko předvidá.

Stěžovatelka vyjádřila nesouhlas s posouzením devátého ža-
lobního bodu městským soudem; i ten měl být shledán nedů-
vodným. Stručně shrnula závěry městského soudu k jedno-
livým žalobním bodům, které podle ní prokazují, že záměr
byl umístěn v souladu s právními předpisy. Postup žalobců je
účelový. Stěžovatelka je přesvědčena, že závazné stanovisko
nemuselo obsahovat žádné odůvodnění. Podle výše uvede-
ného rozsudku NSS č. j. 9 As 21/2009-150 se § 67 a § 68
správního řádu aplikují na závazná stanoviska přiměřeně;
nelze na ně klást takové nároky jako na správní rozhodnutí
ve smyslu § 67 odst. 1 správního řádu, nemají totiž pova-
hu rozhodnutí. V této věci bylo vydáno *souhlasné* závazné
stanovisko, rozsudek NSS č. j. 9 As 21/2009-150 však smě-
řuje zejména na obsah negativních závazných stanovisek.
V případě *negativního* závazného stanoviska je nutné trvat
na přiměřené aplikaci § 68 odst. 3 správního řádu, jelikož
žadatelé musí být ze stanoviska zřejmé, z jakých důvodů ne-
bylo možné vydat *souhlasné* závazné stanovisko. V případě
souhlasného závazného stanoviska je naopak potřeba trvat
na přiměřené aplikaci § 68 odst. 4 správního řádu, podle kte-
rého *odůvodnění rozhodnutí není třeba, jestliže správní orgán
prvního stupně všem účastníkům v plném rozsahu vyhoví*. Při-
pouští-li zákon, aby vyhovující správní rozhodnutí nemuselo
být odůvodněno, musí být nepochybně připuštěno, aby odů-
vodnění nemusela obsahovat ani *souhlasná* stanoviska, která
nejsou výsledkem samostatného formálního správního řízení
a na něž nelze klást stejné nároky jako na správní rozhodnutí.
Městský soud se v této věci nezabýval možností přiměřené
aplikace § 68 odst. 4 správního řádu.

Stěžovatelka dále uvedla, že závazné stanovisko jinak obsa-
huje veškeré náležitosti – vyplývá z něj, na základě kterých
podkladů bylo vydáno („... vydává [se] *souhlasné stanovis-
ko podle ustanovení § 149 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád,
k Vašemu podání ze dne 14. 4. 2015, které obsahuje projek-
tovou dokumentaci zpracovanou firmou H. P. z 09/14*“). Záv-
azné stanovisko tedy bylo vydáno z důvodu, že Magistrát
hl. m. Prahy, odbor dopravních agend, souhlasil s odůvodněním
v projektové dokumentaci. Právě projektová dokumentace

zahrnuje odůvodnění souladu záměru s právními předpisy a dopravního řešení. Závazné stanovisko rovněž obsahuje číslo spisu, ve kterém jsou všechny podklady pro jeho vydání uloženy, konkrétní ustanovení právních předpisů, podle nichž bylo vydáno, a z výroku je zřejmé, že je „souhlasné“. Jediná podmínka v něm stanovená je běžnou podmínkou, kterou závazná stanoviska silničních správních úřadů obsahují. Z textu podmínky vyplývá, že zahrnuje důvod („Z důvodu zajištění přístupu a příjezdu k objektům dotčených stavbou ...“). Podle stěžovatelky je podmínka natolik obecná a vyžadována veřejným zájmem, že ji není nutné jakkoli odůvodňovat.

Stěžovatelka namítla, že věcnou správnost závazného stanoviska lze odvodit např. z výše zmíněného povolení. V povolení se uvádí, že bylo vydáno se souhlasem Policie ČR, oddělení dopravního inženýrství (orgán státní správy ve věcech bezpečnosti a plynulosti silničního provozu), obsaženým v závazném stanovisku ze dne 17. 9. 2015 a se souhlasem správce komunikace TSK hl. m. Prahy obsaženým v technickém stanovisku ze dne 4. 9. 2015. V povolení se též uvádí, že silniční správní úřad dospěl k rozhodnutí po zjištění, že povolená úprava dopravní situace je z veřejného zájmu únosná. Z povolení tedy lze podpůrně dovodit, že dopravní řešení záměru je v souladu se zákonem a veřejným zájmem.

Dále stěžovatelka namítla, že městský soud nezohlednil její dlouhodobě trvající dobrou víru ve správnost a zákonnost závazného stanoviska. Pro správní akty vydané správními orgány platí presumpce správnosti. Správní orgány jsou povinny při své práci postupovat v souladu s principy dobré správy a zásadami stanovenými správním řádem. Závazné stanovisko správní orgán vydal jako souhlasné a nebylo napadené ani v řízení před stavebním úřadem, ani v odvolacím řízení. Stěžovatelka neměla důvod pochybovat o správnosti a zákonnosti závazného stanoviska. Odkázala na judikaturu týkající se ochrany práv nabytých v dobré víře a napadený rozsudek městského soudu označila za překvapivý.

Stěžovatelka považovala postup městského soudu, tj. zrušení rozhodnutí žalovaného pouze z důvodu absence odůvodnění závazného stanoviska, za projev přepjatého formalismu, který má za následek omezování podnikatelské aktivity, což je podle stěžovatelky v demokratickém právním státě nepřijatelné. Stěžovatelka nemůže nijak ovlivnit podobu a obsah jednotlivých závazných stanovisek. Skutečnost, že údajná formální chyba závazného stanoviska má vést ke zrušení celého meritorního územního rozhodnutí, je v rozporu s ochranou práv stěžovatelky nabytých v dobré víře a s principy přiměřenosti, dobré správy a rozumného vážení zájmů. Stěžovatelka poukázala na to, že původní investor (žadatel) musel z důvodu nerentability, růstu nákladů a časových ztrát od záměru odstoupit. Stěžovatelka dále městskému soudu vytkla, že případný závěr o nepřípustnosti žaloby podané žalobcem b) až d) vyloučil, jelikož by představoval přepjatý formalismus; tím chránil procesní práva těchto žalobců, což měl učinit i v případě stěžovatelky.

Závěrem stěžovatelka vyjádřila obavu, že pokud by se měly ve všech územních řízeních vytykat podobné drobné a pouze formální vady, bylo by ve spojení se současnými přísnými zákonnými požadavky téměř nemožné získat pravomocné

územní rozhodnutí v přiměřené době. Stěžovatelka navrhla, aby NSS rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření ke kasační stížnosti

Podle žalobců stěžovatelka v kasační stížnosti neuvedla nic, co by vyvracelo správnost a zákonnost rozsudku městského soudu. Z rozsudku NSS č. j. 9 As 21/2009-150 vyplývá, že se vztahuje na negativní i kladná závazná stanoviska. Ustanovení § 68 odst. 4 správního řádu se v této věci nepoužije, jelikož se týká odůvodnění správního orgánu prvního stupně. Současně nebyla splněna další podmínka ustanovení – závazným stanoviskem se nevyhovělo všem účastníkům řízení. Nelze za jediného účastníka procesu vydání závazného stanoviska, které žádné účastníky nemá, pokládat stěžovatelku; v takovém případě by bylo nutno vzít v potaz i ostatní účastníky řízení vč. žalobců, jimž vyhověno nebylo. Závazné stanovisko není konečným správním aktem, slouží pouze jako podklad pro vydání územního rozhodnutí. Účastníci územního řízení i stavební úřad musí vědět, jaké skutečnosti a úvahy dotčený orgán vedly při zpracování závazného stanoviska. Stěžovatelkou uváděné povolení k připojení záměru na pozemní komunikaci se nezabývá souladem dopravního řešení stavby s právními předpisy, proto z něj nelze dovodit věcnou správnost závazného stanoviska.

Žalobci dále uvedli, že ve vztahu k přezkumu rozhodnutí ve správním soudnictví je dobrá víra stavebníka či jiné osoby bez právního významu. Presumpce správnosti správních aktů platí jen do té doby, než je správní akt zrušen, což se v tomto případě stalo. Bez významu jsou odkazy na principy uvedené v kasační stížnosti, stejně tak majetkové pozadí záměru a jeho investora. Rozsudek městského soudu nelze považovat za „formalistický“, neboť soud nemůže nahrazovat chybějící posouzení souladu dopravního řešení stavby správním orgánem. Poté, co nadřízený správní orgán v odvolacím řízení zrušil stanovisko ze dne 23. 11. 2015, si měl žalovaný vyžádat pokračování nové aktuální a bezvadné stanovisko, což ovšem neučinil. Žalobci připomněli, že v žalobě mj. namítli, že dopravní řešení záměru nespňuje požadavky právních předpisů, zejména § 22 vyhlášky č. 501/2006 Sb. a čl. 9 odst. 1 a 2 OTP.

Žalovaný ve vyjádření uvedl, že se zcela ztotožnil s obsahem kasační stížnosti, a proto navrhl, aby NSS rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Stěžovatelka v replice uvedla, že s vyjádřením žalovaného souhlasí. Vyjádření žalobců neobsahuje nic nového ani žádné relevantní argumenty. Stěžovatelka je toho názoru, že rozsudek NSS č. j. 9 As 21/2009-150 hovoří v její prospěch; žalobci nijak nepodložili argument, že se uvedený rozsudek uplatní i pro kladná závazná stanoviska. Jejich tvrzení, že závazné stanovisko vydal správní orgán druhého stupně, je mylné. Závazné stanovisko vydal Magistrát hl. m. Prahy, odbor dopravních agend, jako silniční správní úřad podle zákona o pozemních komunikacích a současně jako dotčený orgán státní správy ve smyslu § 136 správního řádu, tedy jako správní orgán prvního stupně, čímž je podmínka uvedená v § 68 odst. 4 správního řádu splněna. K druhé podmínce § 68 odst. 4 správního řádu (aby bylo všem účastníkům řízení vyhověno)

stěžovatelka konstatovala, že pokud by bylo teoreticky vydáno negativní závazné stanovisko, nevyhovělo by se tím žalobcům – vyhověno by jim bylo až v případě vydání zamítavého územního rozhodnutí.

Stěžovatelka zopakovala, že městský soud závěry o souladu dopravního řešení a věcnou správnost závazného stanoviska nezpochybil, pouze konstatoval, že závazné stanovisko je údajně nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů – tedy formálně nesprávné, nikoli věcně nesprávné. Dále uvedla, že závazné stanovisko ze dne 19. 2. 2019 neobsahuje z technického hlediska žádné nové podmínky, tj. podmínky, které nebyly stanoveny rozhodnutím stavebního úřadu o umístění záměru nebo projektovou dokumentací pro vydání daného rozhodnutí. Věcná podstata nově vydaného závazného stanoviska je totožná se závazným stanoviskem. Stěžovatelka podotkla, že žalobci absenci odůvodnění závazného stanoviska v žalobě nenamítali, předmětem jejich žalobních námitek byl údajný nesoulad navrhovaného dopravního řešení s právními předpisy. Napadený rozsudek tak je pro stěžovatelku skutečně překvapivý. Podle stěžovatelky jednání žalobců (opakování již několikrát vyvrácených námitek a lpění na formálním postupu) záměrně směřuje k blokování řízení navazujících na územní řízení, a to bez vážného důvodu.

Žalobci se k replice stěžovatelky vyjádřili tak, že pokud se v rozsudku NSS č. j. 9 As 21/2009-150 uvádí, že požadavky na odůvodnění se týkají zejména negativního závazného stanoviska, znamená to, že se sice týkají především stanoviska negativního, ale též souhlasného. Dále žalobci zopakovali, že silniční správní úřad Magistrátu hl. m. Prahy v této věci není správním orgánem prvního stupně; tím je silniční správní úřad Úřadu městské části Praha 6, jenž vydal závazné stanovisko ze dne 23. 11. 2015, které bylo silničním správním úřadem Magistrátu hl. m. Prahy jako správním orgánem druhého stupně zrušeno.

K otázce použití § 68 odst. 4 správního řádu žalobci doplnili, že jelikož se závazné stanovisko nevydává v řízení, které by mělo stanovený okruh účastníků řízení, jsou ve smyslu uvedeného ustanovení účastníky řízení ti účastníci řízení, v němž se vydává územní rozhodnutí. V případě nesouhlasného závazného stanoviska by bylo žalobcům vyhověno, neboť by se nemohlo vydat kladné územní rozhodnutí. Nově doložené závazné stanovisko ze dne 19. 2. 2019 se nevyjadřuje k žalobní námitce, tj. že dopravní řešení záměru je v rozporu s právními předpisy, a to zejména ve vztahu k navrhovanému šířkovému uspořádání komunikace. V závěru žalobci dodali, že závazné stanovisko nemůže založit dobrou víru, jelikož není rozhodnutím. Žalobci opětovně navrhli, aby NSS kasační stížnost zamítl.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Nejprve NSS za přiměřeného užití § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil výrok I. rozsudku městského soudu v rozsahu, v němž byl zrušen výrok I. rozhodnutí žalovaného, a v tomto rozsahu mu byla věc vrácena k dalšímu řízení. Tento výrok, jímž žalovaný podle § 92 odst. 1 správního řádu jako opožděné zamítl odvolání Spolku P. B., totiž žalobou napaden vůbec nebyl. Předmětem řízení před městským soudem byl pouze výrok II. rozhodnutí žalovaného. Městský soud ovšem nad rámec navrhované-

ho petitu zrušil celé rozhodnutí žalovaného včetně výroku I. Překročení petitu žaloby městským soudem je přitom natolik závažnou vadou, že k ní musel NSS přihlídnout z úřední povinnosti. Pokud by NSS rozsudek městského soudu v rozsahu, v němž byl zrušen výrok I. rozhodnutí žalovaného, nezrušil, došlo by k „oživení“ odvolání Spolku P. B., přestože tento výrok rozhodnutí žalovaného žádný z účastníků nenapadl.

Kasační stížnost není důvodná.

Dále NSS posoudil námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku z důvodu, že městský soud nepřihlédl ke skutečnosti, že odůvodnění závazného stanoviska fakticky vyplývá z jiných dokumentů. Uvedená kasační námitka není důvodná. Městský soud podrobně vysvětlil, z jakého důvodu posoudil závazné stanovisko jako nedostatečné. Jeho právní názory, které podpořil relevantní judikaturou NSS, jsou naprosto srozumitelné a logické. Žalobní body ani vyjádření stěžovatelky k žalobě nezahrnovaly návrh na posouzení dalších dokumentů pro ověření správnosti a zákonnosti závazného stanoviska.

Stěžejní otázkou v tomto řízení je, zda městský soud pochybil, protože rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení pouze z důvodu, že závazné stanovisko postrádá jakékoli odůvodnění, a proto je nepřezkoumatelné.

V závazném stanovisku se uvádí: „*Hlavní město Praha, Magistrát hl. m. Prahy – odbor dopravních agend, jako silniční správní úřad podle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů a zároveň jako dotčený orgán státní správy ve smyslu ustanovení § 136 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, vydává souhlasné stanovisko podle ustanovení § 149 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, k Vašemu podání ze dne 14. 4. 2015, které obsahuje projektovou dokumentaci zpracovanou firmou H. P. z 09/2014, za podmínky: Z důvodu zajištění přístupu a příjezdu k objektům dotčeným stavbou je při realizaci nutno zachovat přístup k objektům, vjezd dopravní obsluze a pohotovostním vozidlům.*“ „*Vzhledem k tomu, že výše uvedená stavba nenaplnuje znaky, uvedené v ustanovení § 7, odst. 3 nebo § 9 odst. 1 zák. č. 266/1994 Sb., o drahách, odbor dopravních agend MHMP jako příslušný drážní správní úřad souhlas ke stavbě v ochranném pásmu metra neoděluje.*“ „*Upozorňujeme, že k územnímu řízení je nutno, aby investor předložil povolení příslušného silničního správního úřadu ve smyslu § 10 odst. 1 zák. č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, k připojení na komunikaci.*“

Podle zmiňovaného rozsudku NSS ze dne 22. 10. 2009, č. j. 9 As 21/2009-150, č. 2381/2011 Sb. NSS, je závazné stanovisko ve smyslu § 149 správního řádu z procesního hlediska úkonem správního orgánu prováděným podle části čtvrté tohoto zákona. V souladu s § 154 správního řádu je však při jeho vydávání možné přiměřeně použít i další ustanovení tohoto zákona, jsou-li potřebná. Podle NSS „[s] ohledem na zvláštní postavení závazného stanoviska, kdy jeho obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu, je zvláště významné přiměřeně použít ustanovení o obsahu, formě a náležitostech rozhodnutí (§ 67 a 68 správního řádu), především pak ust. § 68 odst. 3 citovaného zákona“. Podle § 68 odst. 3 správního řádu platí, že v odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vy-

dání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.

NSS v rozsudku dále konstatoval, že „[o]bsah závazného stanoviska, a to **zejména** v případě negativního závazného stanoviska, by tedy měl alespoň v základní rovině odpovídat požadavkům kladeným na odůvodnění správního rozhodnutí. Jedině tak bude možné přezkoumat ve správním soudnictví zákonnost závazného stanoviska jakožto úkonu správního orgánu, který byl závazným podkladem přezkoumávaného rozhodnutí ve smyslu ust. § 75 odst. 2 s. ř. s.“.

NSS posoudil závazné stanovisko ve smyslu citované judikatury a dospěl k závěru, že takto formulované závazné stanovisko nemůže vyhovět požadavkům kladeným na jeho obsah. Dotčený správní orgán naprosto rezignoval na odůvodnění tohoto stanoviska. Není z něj patrné, na základě kterých podkladů rozhodoval ani jakými úvahami byl veden při jejich hodnocení.

Oproti přesvědčení stěžovatelky NSS uvádí, že není určující, zda bylo vydáno souhlasné či nesouhlasné závazné stanovisko; podstatné je, aby závazné stanovisko bylo přezkoumatelné, a toho lze dosáhnout pouze v případě, že z něj budou zjevné důvody, na jejichž základě správní orgán rozhodl. Podle rozsudku NSS č. j. 9 As 21/2009-150 se § 68 odst. 3 správního řádu použije zejména v případě negativního závazného stanoviska. Příslovce „zejména“ napovídá, že aplikace uvedeného ustanovení se nevylučuje ani v případě souhlasného závazného stanoviska.

Otázka věcné správnosti závazného stanoviska je nepodstatná, pokud závazné stanovisko nespňuje nároky na formu. K nově doloženému závaznému stanovisku ze dne 19. 2. 2019 nemůže NSS v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. přihlížet. Předmětem kasačního přezkumu jsou formální nedostatky závazného stanoviska. Ke dni vydání rozhodnutí žalovaného nebylo toto závazné stanovisko řádně odůvodněno, jeho nedostatky tedy nelze dodatečně zhojit až v řízení před soudem.

Stejně tak nelze přihlídnout k dokumentům, na které stěžovatelka odkazuje (projektová dokumentace a povolení) a které mají v podstatě suplovat odůvodnění závazného stanoviska. Projektová dokumentace je v předmětném stanovisku pouze zmíněna, aniž by dotčený správní orgán upřesnil, v jaké části dokumentace se lze s odůvodněním závazného stanoviska seznámit. Pouhý odkaz na výchozí dokument NSS nepovažuje za dostačující.

NSS je názoru, že § 68 odst. 4 správního řádu se na závazná stanoviska neuplatní, jelikož absence odůvodnění závazného stanoviska bude mít vždy za následek jeho nepřezkoumatelnost. Účastníci správního řízení nemohou nijak zasahovat do procesu vydávání závazného stanoviska. Závazné stanovisko je určeno jinému vykonateli veřejné správy a slouží jako podklad pro konečné rozhodnutí ve správním řízení. Účastníci správního řízení se mohou s okolnostmi, za kterých bylo závazné stanovisko vydáno, seznámit pouze z jeho obsahu, proto je podstatné, aby závazné stanovisko, ať už vyhovující

všem účastníkům či souhlasné nebo nesouhlasné, vždy obsahovalo řádné zdůvodnění.

Městský soud proto správně vyjádřil nesouhlas se závěrem žalovaného, že správní spis i po zrušení závazného stanoviska ze dne 23. 11. 2015 obsahuje relevantní závazné stanovisko dotčeného správního orgánu na úseku dopravy, a to závazné stanovisko, které je předmětem kasační stížnosti. Toto závazné stanovisko nelze považovat za dostatečné.

V této souvislosti není důvodná ani kasační námitka, že žalobci nenamítali absenci odůvodnění dotčeného závazného stanoviska. Žalobci totiž v žalobě výslovně požádali o přezkoumání tohoto stanoviska, přičemž nedostatek jeho odůvodnění je vadou takového charakteru a takové míry závažnosti, že brání přezkoumání napadeného rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů. K takové vadě musí přihlídnout soud také z úřední povinnosti. Žalobci proto nemuseli vznést námitku výslovně napadající chybné odůvodnění závazného stanoviska. Rozsudek městského soudu tedy nebyl překvapivým a dobrá víra stěžovatelky jím nebyla dotčena.

Závěrem NSS uvedl, že pro účely uplatnění rozsudku č. j. 9 As 21/2009-150 tedy není podstatné, zda bylo vydáno souhlasné anebo nesouhlasné závazné stanovisko, jelikož obě musí splňovat kritérium přezkoumatelnosti. Podstatou je, aby závazné stanovisko bylo přezkoumatelné, z toho důvodu je nutné, aby obsahovalo náležitosti, které správní řád předepisuje ve smyslu jeho § 67 a § 68 pro správní rozhodnutí.

Stěžovatelkou namítaná zásada ochrany dobré víry (§ 2 odst. 3 správního řádu) bezprostředně souvisí zejména se zásadou právní jistoty a se zásadou presumpce správnosti aktů veřejné správy. Dobrou víru vymezil NSS v rozsudku ze dne 12. 2. 2015, č. j. 2 As 241/2014-36, jako objektivně posuzované vědomí jednotlivce o souladu jednání s právem, v němž konkrétně uvedl, že „dobrá víra jako nezaviněná nevědomost chrání jedince, který se zřetelem ke všem okolnostem nevěděl a ani nemohl vědět, že určitý stav je v rozporu s právem“. Chybějící odůvodnění nyní posuzovaného závazného stanoviska je ovšem zcela zjevné a stěžovatelka tedy nemohla být v této věci bez dalšího v dobré víře, že při jeho vydání bylo postupováno v souladu s principem dobré správy a že toto stanovisko je dostatečné. NSS sice musí přisvědčit stěžovateli, že při vydání dotčeného závazného stanoviska došlo k závažnému pochybení a nebylo tedy postupováno v souladu s principem dobré správy, ale ani tato skutečnost nemůže mít vliv na rozhodnutí soudu v této věci. Nelze totiž přehlédnout, že zájem na vydání řádně odůvodněného závazného stanoviska nesvědčí výlučně jen stěžovateli, ale rovněž dalším účastníkům o vydání územního rozhodnutí. Kasačním námitkám v tomto směru vzneseným proto nelze přisvědčit.

Ze všech uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že kasační stížnost stěžovatelky není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. in fine zamítl.

**PRÁVO NA NÁHRADU ÚČELNĚ VYNALOŽENÝCH
NÁKLADŮ PŘI ODVRACENÍ HROZÍCÍ ŠKODY;
PROMLČENÍ NÁROKU**

§ 419 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

§ 135, § 141 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

Rozsudek Městského osudu v Praze č. j. 58 Co 245/2019-710 ze dne 5. 9. 2019 potvrdil rozsudek soudu I. stupně. Z rozsudku vyplývá:

Žalovaný jako vlastník pozemků parc. č. xx v katastrálním území Š. (dále jen „předmětné pozemky“) na nich prováděl výkopové práce, následkem čehož stav pozemků ohrožoval majetek, zdraví a životy jiných osob, a přes předchozí nařízení vydané MČ Praha15 – ÚMČ, odborem výstavby (dále jen „stavební úřad“) sám neprovedl příslušné zabezpečovací práce. Dne 25. 9. 2007 stavební úřad vydal rozhodnutí, jímž nařídil stavebnímu podnikateli M., a. s., aby zabezpečovací práce provedl. Ten tak učinil a žalobkyně mu za ně zaplatila. Náhrady vynaložených nákladů (původně ve výši 318 828,80 Kč) se pak domáhala na žalovaném. Soud I. stupně ve věci rozhodoval již podruhé, když jeho předchozí rozsudek ze dne 20. 11. 2017, č. j. 10 C 221/2010-566, jímž žalobu v plném rozsahu zamítl, byl rozsudkem odvolacího soudu ze dne 15. 3. 2018, č. j. 58 Co 26/2018-610 zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení (vyjma částky 10 000 Kč s příslušenstvím, ohledně které byl rozsudek soudu I. stupně potvrzen). Soud I. stupně poprvé žalobu zamítl s odůvodněním, že právo žalobkyně na úhradu nákladů vynaložených na zabezpečení výkopu vzniká až na základě pravomocného správního rozhodnutí, v řízení však bylo zjištěno, že rozhodnutí stavebního úřadu ze dne 25. 9. 2007 do právní moci nedošlo, neboť nebylo doručeno žalovanému. Odvolací soud se sice s jeho závěrem stran právní moci správního rozhodnutí ztotožnil, shledal však jako důvodnou námitku žalobkyně, že její nárok bylo možno posoudit i podle obecné právní úpravy, a sice zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), a to dle ust. § 415, § 417 a zejména § 419 obč. zák. Odvolací soud se k námitce žalovaného zabýval i otázkou promlčení uplatněného nároku a uzavřel, že ten promlčen není, neboť žalobkyně náklady na zabezpečovací práce vynaložila dne 30. 11. 2007 a žaloba byla podána již dne 14. 10. 2010, přičemž právo na úhradu účelně vynaložených nákladů dle § 419 obč. zák. se promlčovalo v obecně tříleté promlčecí době dle § 101 obč. zák. Domáhala-li se však žalobkyně rovněž náhrady nákladů za znalecký posudek Ing. V., který nechala v rámci správního řízení vypracovat, ve výši 10 000 Kč, ohledně nich již promlčecí doba uplynula, neboť byly vynaloženy dne 8. 10. 2007. Kromě toho se nejednalo o náklady na odvrácení hrozící škody, nýbrž o náklady důkazu, který si vyžádal správní orgán před svým rozhodnutím a jako takové podléhaly režimu § 79 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. V dalším řízení, které

se týkalo již jen částky 308 828,80 Kč, byl soud I. stupně odvolacím soudem zavázán, aby se věci zabýval z pohledu obecné právní úpravy a zkoumal, zda zabezpečovací práce na předmětných pozemcích byly provedeny za účelem ochrany majetku, života a zdraví třetích osob a zda zvolený způsob opatření ze strany žalobkyně byl přiměřený hrozícímu nebezpečí, a tedy i náklady s tím spojené byly vynaloženy účelně.

Soud I. stupně následně dokazování doplnil a znovu zhodnotil v řízení provedené důkazy. Jeho závěr o skutkovém stavu lze ve stručnosti shrnout tak, že bylo spolehlivě prokázáno, že žalovaný provedl na předmětných pozemcích výkopové práce, které svým rozsahem nejenže překročily územní souhlas ze dne 9. 8. 2007 (podle něhož byl oprávněn provádět terénní úpravy pozemku v maximální ploše 300 m² a o maximální hloubce 1,5 m), ale byly učiněny takovým způsobem, že ohrožovaly okolní pozemky a stavby, jakož i životy a zdraví osob na nich se pohybujících. V tomto ohledu se soud I. stupně opřel zejména o znalecký posudek znaleckého ústavu T., s. r. o., jehož závěry korespondovaly i s dalšími v řízení provedenými důkazy a vzal za prokázané, že stav výkopu, který dosahoval hloubky 4–5 m, aniž by jeho stěny byly dostatečně zabezpečeny, byl havarijní. Nebezpečí hrozilo jak lidem na předmětných pozemcích, tak i mimo ně, což vyplývalo z možnosti jak náhlého, tak i časově rozloženého sesuvu zeminy. Nebezpečí nastávalo zejména na straně veřejné komunikace. V případě budov na přilehlých pozemcích došlo ke ztrátě či podstatnému zhoršení jejich podepření, což se projevilo trhlinami. Provedení zabezpečovacích prací se tak jevilo jako zcela nezbytné. Žalovaný přitom měl dostatek času, aby závadný stav sám odstranil, neboť ten mu byl znám přinejmenším od místního šetření stavebního úřadu ze dne 23. 8. 2007, kdy došlo k prvním sesuvům zeminy, při dalším šetření dne 18. 9. 2007 pak žalovaný obdržel i posudek Ing. V., který se k nedostatečné úrovni zabezpečení výkopu a z ní vyplývajícím rizikům odborně vyjadřoval. Svůj příslib zjednat nápravu do 21. 9. 2007 však žalovaný nedodržel, a nové sesuvy půdy byly stavebním úřadem zjištěny ještě i při místním šetření dne 25. 9. 2007. Za popsané situace, kdy žalovaný nekonal, přistoupila žalobkyně k odvrácení hrozící škody sama a prostřednictvím společnosti M., a. s. nechala nebezpečný výkop zavězt zeminou v rozsahu, který se dle znaleckého posudku pro účely jeho provizorního a okamžitého zabezpečení jevil jako dostatečný.

Soud I. stupně se opět opřel zejména o znalecký posudek, dle něhož zvolený způsob představoval cenově nejefektivnější řešení. K zajištění výkopu jeho částečným zavezením došlo ke dni 3. 10. 2007 a následně, při místním šetření dne 1. 11. 2007, bylo provedení nutných zabezpečovacích prací zkonstatováno i stavebním úřadem. Částku vyúčtovanou jí společností M., a. s. fakturou ze dne 18. 10. 2007 (která zněla celkem na 308 828 Kč, neboť vedle shora uvedené ceny zahrnovala i cenu za geodetické práce ve výši 26 537 Kč) žalobkyně uhradila dne 30. 11. 2007. Následně pak vyzvala žalovaného k úhradě celkové částky 318 828,80 Kč (zde i s připočtením nákladů za znalecký posudek Ing. V. ve výši 10 000 Kč) v termínu do 17. 12. 2007.

Soud I. stupně dospěl k závěru, že to byl primárně žalovaný, kdo si jako majitel předmětných pozemků měl při hloubení výkopu v souladu s § 415 obč. zák. počínat tak, aby jeho vlivem nedo-

cházelo ke škodám na okolních nemovitostech a nebyly ohroženy životy a zdraví osob, které se tam pohybovaly. V případě, kdy závažný stav již nastal, byl žalovaný povinen proti hrozící škodě zakročit způsobem přiměřeným okolnostem ohrožení, což v daném případě znamenalo urychleně zajistit stěny výkopu. Žalovaný však tímto způsobem nepostupoval, jím instalované zabezpečení stěn výkopu bylo provedeno neodborně a bylo nevyhovující, takže stav ohrožení i nadále přetrvával. Pokud za této situace žalobkyně přistoupila k odvrácení hrozící škody tím, že nechala provést zabezpečovací práce na předmětných pozemcích, postupovala v souladu s § 419 obč. zák. a má právo na náhradu nákladů, které takto účelně vynaložila. Hlavním kritériem zůstává hledisko potřeby a účelnosti vynaložených nákladů, a zde bylo prokázáno, že částka 282 291,80 Kč vynaložená žalobkyní na zavezení výkopu představovala cenově nejefektivnější řešení, které splnilo svůj účel, neboť zamezilo dalším sesuvům půdy. Soud I. stupně proto žalobkyni přiznal právě tuto částku, a to i s požadovaným úrokem z prodlení (§ 517 odst. 1, 2 obč. zák.), do něhož se žalovaný dostal počínaje dnem 18. 12. 2007. Žalobu však zamítl ohledně částky 26 537 Kč představující náklady vynaložené na geodetické práce, když žalobkyně nedotvrdila a neprokázala rozsah jejich provedení a tyto práce se pro účely zavezení výkopu jeví jako nadbytečné a neúčelné.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud I. stupně dle § 142 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) a převážně procesně úspěšné žalobkyni přiznal jejich poměrnou náhradu (77 %), sestávající ze soudních poplatků, paušální náhrady nezastoupeného účastníka a nákladů na její (pozdější) zastoupení advokátem. Soud I. stupně se v rámci svého rozhodování o nákladech řízení mezi účastníky zabýval i žalovaným namítanou neúčelností nákladů, které žalobkyně vynaložila na své právní zastoupení v tomto sporu, a uzavřel, že posuzovaná věc, skutkově i právně složitá, se vymykala běžné agendě žalobkyně, a proto není důvod jí tyto náklady, jejichž výše byla určena dle vyhl. č. 177/1996 Sb. nepřiznat. O povinnosti obou účastníků k náhradě nákladů státu rozhodl soud I. stupně dle § 148 odst. 1 o. s. ř. a podle míry jejich úspěchu uložil žalobkyni povinnost zaplatit je v rozsahu 11,5 % a žalovanému v rozsahu 88,5 %.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný včasné odvolání, které směřovalo do vyhovujícího výroku o věci samé a akcesorických výroků o nákladech řízení. Žalovaný předně setrval na tom, že uplatněný nárok se již promlčel, a namítal, že soud I. stupně při posouzení této otázky nesprávně vyšel z obecné promlčecí lhůty dle § 101 obč. zák., správně totiž mělo být aplikováno ust. § 107 obč. zák., neboť se jedná o případ bezdůvodného obohacení, kdy bylo plněno za jiného. Posuzoval-li soud I. stupně danou věc z pohledu § 417 a § 419 obč. zák., pak tato právní úprava na ni nedopadá, neboť v daném případě nehrozila škoda přímo žalobkyni, takže nebylo lze vycházet z § 417 odst. 1 obč. zák., ani uvažovat o aplikaci § 419 obč. zák. Navíc i kdyby žalobkyně odstraňovala hrozící škodu, měla by právo na úhradu nákladů jen vůči tomu, v jehož zájmu jednala, takovou osobou však žalovaný není, z čehož vyplývá, že v tomto sporu není pasivně věcně legitimován. Avšak i pokud by připustil, že žalobkyně konala za něho, pak by se jednalo o bezdůvodné obohacení na jeho straně, a nikoliv o náhradu škody, kterýžto nárok se však promlčel ve dvouleté promlčecí

době. Pro případ, že by se odvolací soud s touto jeho argumentací neztotožnil, namítal žalovaný, že náklady žalobkyni vznikly již v okamžiku, kdy M., a. s. provedl zabezpečovací práce, což bylo dle zjištění soudu I. stupně dne 3. 10. 2007 a tudíž by žaloba byla dne 14. 10. 2010 podána po uplynutí i tříleté promlčecí doby. Další odvolací námitka žalovaného se týkala toho, že nebyla dodržena totožnost skutku, neboť žalobkyně se od počátku domáhala zaplacení peněžitě částky z jiných důvodů, než které jsou uvedeny v napadeném rozsudku. Svůj nárok v žalobě odvíjela od správního rozhodnutí, teprve později, v průběhu řízení, svá tvrzení upravila a peněžitě plnění žádala jako náhradu škody dle obč. zák. Je tak otázkou, zda tím nedošlo k jinému vymezení nároku (byť v totožné výši), a to až po uplynutí promlčecí doby. Žalovaný proto z opatrnosti vznáší námitku promlčení.

Žalobkyně ve svém vyjádření k odvolání žalovaného odmítla, že by se uplatněné právo promlčovalo dle speciální promlčecí doby vztahující se k bezdůvodnému obohacení, když se zcela jednoznačně jedná o nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů dle § 419 obč. zák. Žalovaný výklad tohoto zákonného ustanovení záměrně překrucuje ve svůj prospěch, přitom náklady má primárně poskytnout původce ohrožení, tedy zpravidla útočník nebo osoba, která vyvolala stav nebezpečí. Co se týče toho, že náklady na zavezení výkopu měly žalobkyni vzniknout již 3. 10. 2007, ta mohla jejich výši zjistit až z faktury vystavené společností M., a. s. ze dne 18. 10. 2007, a proto nárok nemohl být ke dni 14. 10. 2010 ještě promlčen. Případný omyl žalobkyně v právní kvalifikaci skutku (v žalobě) pak nemohl být na překážku tomu, aby soudy posoudily jí popsany skutek dle jiných zákonných ustanovení, konkrétně dle § 417 a § 419 obč. zák. Pokud jde o náklady vynaložené na právní zastoupení v předmětné věci, poukazovala žalobkyně na to, že není v jejich materiálních a personálních možnostech zajistit své zastupování vlastními silami ve velkém množství sporů, jichž je účastna, a navíc se nejedná o případ, který by spadal do její běžné agendy. Šlo o právně složitou věc, v níž se žalobkyně nechala zastoupit advokátem až v průběhu řízení, kdy s ohledem na komplikovanost sporu sezнала, že toto zastoupení je nezbytné. Navrhla, aby rozsudek soudu I. stupně byl v napadeném rozsahu jako věcně správný potvrzen a aby jí byly přiznány i náklady odvolacího řízení.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek soudu I. stupně v rozsahu, v němž byl odvoláním dotčen, a to včetně řízení, které vydání rozsudku předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není důvodné. Soud I. stupně poté, co mu věc byla odvolacím soudem vrácena k dalšímu řízení, se držel právního názoru odvolacího soudu i pokynů s tím spojených. Z provedených důkazů, které náležitě zhodnotil (v souladu s § 132 o. s. ř.), učinil správná skutková zjištění v rozsahu postačujícím pro rozhodnutí věci, s nimiž se odvolací soud ztotožňuje. Zjištěný skutkový stav soud I. stupně správně posoudil i po stránce právní, když na něj aplikoval § 417 a § 419 obč. zák., a ani jeho právním závěrům tak není co vytknout.

Již ve svém předchozím rozhodnutí (rozsudku ze dne 15. 3. 2018, č. j. 58 Co 26/2018-610) odvolací soud vysvětlil, že totožnost zažalovaného skutku má za zachovanou, pokud žalobkyně od počátku tvrdí, že žalovaný při terénních úpravách předmětných pozemků postupoval v rozporu s územ-

ním souhlasem, takže jejich stav ohrožoval majetek, zdraví a životy osob, a jelikož tento stav sám neodstranil, učinil tak stavební podnikatel na náklady žalobkyně, která se nyní domáhá jejich náhrady po žalovaném. Případný právní omyl žalobkyně, která svůj nárok v žalobě opravila o stavební předpisy, pak není na překážku tomu, aby soud skutek posoudil dle jiných zákonných ustanovení, konkrétně z pohledu § 415, § 417 a zejména § 419 obč. zák., když ani existence zvláštní veřejnoprávní úpravy (ve stavebním zákoně) nebrání tomu, aby obec zasáhla sama a hrozící škodu odvrátila. V takovém případě jí pak nelze odpírat právo na náhradu účelně vynaložených nákladů. Za situace, kdy bylo prokázáno, že stav předmětných pozemků ohrožoval okolní pozemky a stavby, jakož i životy a zdraví osob na nich se pohybujících, žalobkyně nejednala mimo meze § 417 obč. zák., přistoupila-li k odvrácení hrozící škody. Povinnost žalobkyně jako obce pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů (a to i v tom směru, aby jim samotným ani na jejich majetku nevznikla škoda) vyplývá ze zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů. To, že právo na náhradu vynaložených nákladů dle § 419 obč. zák. lze uplatnit jak proti tomu, kdo způsobil hrozící nebezpečí (tj. proti původci ohrožení), tak i proti tomu, v jehož zájmu bylo jednáno (tj. proti ohroženému), lze dovodit již ze samotného znění uvedeného zákonného ustanovení (a to užití slovního spojení „i proti tomu, v jehož zájmu jednal“), a dovodila je i praxe a komentářová literatura. Nadto žalovaný jako vlastník předmětných pozemků byl povinen o ně pečovat a užívat je způsobem, který nebude narážet na oprávněné zájmy druhých a společnosti jako celku (neboť vlastnictví zavazuje – viz článek 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), což nakonec zahrnovalo i plnění tzv. generální prevence ve smyslu § 415 obč. zák., a pokud těmto svým povinnostem nedostál (v důsledku čehož byl mimo jiné ohrožen i život a zdraví osob zdržujících se přímo na předmětných pozemcích), pak žalobkyně při zjednaní nápravy jednala rovněž v zájmu samotného žalovaného. V každém případě námitky žalovaného týkající se nedostatku jeho pasivní legitimize jsou zcela liché.

Již z toho, co bylo uvedeno výše, je zřejmé, že ani žalovaným opakovaná námitka promlčení uplatněného nároku nemohla obstát. V tomto směru lze především znovu odkázat na závěry vyslovené v rozsudku ze dne 15. 3. 2018, od nichž nemá odvolací soud důvod se jakkoliv odchýlit, totiž že právo na náhradu účelně vynaložených nákladů podle § 419 obč. zák. se promlčovalo v obecné tříleté promlčecí době dle § 101 obč. zák. O vztah z bezdůvodného obohacení (a běh promlčecí doby dle § 107 obč. zák.) nemůže jít i z toho důvodu, že plnění za jiného dle § 454 obč. zák. předpokládá existenci právního vztahu mezi bezdůvodně obohateným jímž by zde měl být žalovaný) a třetí osobou, které bylo plnění poskytnuto (zde M., a. s.). V posuzo-

vané věci však žalobkyně zaplatila společnosti M., a. s. v zásadě jako objednatelka zabezpečovacích prací, a tedy plnila ze svého závazkového vztahu vůči němu, a nikoliv za žalovaného. Náklady takto vynaložené, s jejichž pomocí došlo k odvrácení hrozící škody, proto jednoznačně podléhají režimu dle § 419 obč. zák. Pokud jde o okamžik jejich vynaložení, odvolací soud v souladu s § 213 odst. 2 o. s. ř. zopakoval některé z listinných důkazů, provedených soudem I. stupně, z nichž zjistil, že ke dni 3. 10. 2007 došlo jen k částečnému provedení zabezpečovacích prací na předmětných pozemcích, zatímco kompletní zavezení výkopu bylo anoncováno v termínu do 25. 10. 2007. Podle data uskutečnitelného plnění na fakturu ze dne 18. 10. 2007 a připojeného zjišťovacího protokolu byly zabezpečovací práce dokončeny ke dni 17. 10. 2007, přičemž ze strany žalobkyně byly převzaty dne 1. 11. 2007. Z uvedeného je zřejmé, že i v případě, kdy by „vynaložení“ nákladů mělo být vztaženo již k datu provedení zabezpečovacích prací, tj. ke dni 17. 10. 2007 (a nikoliv až k datu jejich skutečného zaplacení, tj. ke dni 30. 11. 2007, z něhož vycházel odvolací soud ve svém předchozím rozsudku ze dne 15. 3. 2018), tříletá promlčecí doba by před podáním žaloby (14. 10. 2010) ještě neuplynula.

Pokud jde o námitky žalovaného směřující do nákladového výroku, totiž že žalobkyni coby městské části neměly být z důvodu jejich neúčelnosti přiznány náklady za zastoupení advokátem, odvolací soud se s touto argumentací neztotožňuje. Byť u statutárních měst a jejich městských částí, jak vyplývá z judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu, lze presumovat existenci dostatečného materiálního a personálního vybavení a zabezpečení k tomu, aby byly schopny kvalifikovaně hájit svá rozhodnutí, práva a zájmy, aniž by musely využívat právní pomoci advokátů, neznamená to, že by náklady na zastoupení těchto subjektů bylo možno považovat za „neúčelné“ vynaložené za každé situace. Výjimku může představovat spor, který nelze označit za jednoduchý, ať již po skutkové či právní stránce, a s jehož problematikou se tento účastník ve své každodenní praxi běžně nesetkává. Tak tomu je i v dané věci, kdy na skutkovou i právní složitost věci je možno usuzovat již jen z průběhu řízení, množství provedených důkazů, jakož i jejího opakovaného projednání na druhém stupni soudní soustavy. Předmět řízení pak nelze řadit mezi zcela běžnou oblast, které by se žalobkyně každodenně ve své činnosti věnovala. Při uvážení těchto skutečností lze přisvědčit soudu I. stupně v jeho závěru, že žalobkyni nelze právo na náhradu nákladů vynaložených na služby advokáta upřít.

Lze shrnout, že žádnou z odvolacích námitek žalovaného odvolací soud neshledal jako způsobitou zvrátit rozsudek soudu I. stupně v rozsahu, v němž byl odvoláním napaden, a proto jej podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.

*Přílohu Stavebně právní praxe připravila:
Mgr. Tamara Blatová, ÚÚR*